

Presque deux ans apres : het vertalen van juridische informatie

Citation for published version (APA):

de Groot, G-R. (1999). Presque deux ans apres : het vertalen van juridische informatie. In A. H. J. Swart (Ed.), *Politiek delict en asiel: convergentie en internationalisering* (pp. 19-21). Kluwer.

Document status and date:

Published: 01/01/1999

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

PRESQUE DEUX ANS APRÈS: HET VERTALEN VAN JURIDISCHE INFORMATIE

GERARD-RENÉ DE GROOT*

1 Het updaten van een preadvies dat nog zo jong is, dat er in de literatuur nog niet op is gereageerd, is een penibele aangelegenheid. Dit geldt in het bijzonder, als het preadvies zoals mijn tweede – uit 1996 – een sterk theoretische inslag heeft. Nieuwe ontwikkelingen in andere landen kunnen nauwelijks worden vermeld. Het is voornamelijk aan intussen verschenen literatuur waaraan enige aandacht zou kunnen worden besteed. Dat zal hierna in paragraaf 2 gebeuren. Paragraaf 3 is gewijd aan databanken betreffende juridische terminologie: enkele nieuwe ontwikkelingen in statu nascendi zijn daar te melden. Tenslotte zal een korte paragraaf worden gewijd aan zogenaamde twee- of meertalige juridische woordenboeken, waarvan de kwaliteit door de bank genomen miserabel is. Actie is geboden.

2 Sinds het verschijnen van het preadvies verschenen twee boeken over de problematiek van het vertalen van juridische informatie. In de Duitse taal verschenen door persoonlijke ervaringen met de vertaalproblematiek gevoede beschouwingen van de Zwitser Walter Weisflog.¹ In het Engels verscheen in Nederland bij Kluwer Law International een boek van de hand van Susan Sarcevic,² de Amerikaanse met de Kroatische ambassadeur in Zwitserland gehuwde specialiste op het gebied van recht en vertalen. Beide auteurs hadden al eerder hun visies op de problematiek van het vertalen van juridische documenten beschreven in opstellen, die bij het voorbereiden van het preadvies waren gebruikt en in de tekst er van waren verwerkt. De vermelde boeken bevatten derhalve geen volstrekt nieuwe gezichtspunten. Ze geven derhalve geen aanleiding om in mijn preadvies ingenomen standpunten te herzien. Wel worden sommige in het preadvies verdedigde punten door diverse passages uit de vermelde nieuwe publicaties onderstreept.

Enkele publicaties over de problematiek van recht en vertalen staan al geruime in de steigers: de gebouwen achter die steigers krijgen vorm en kunnen binnenkort een zelfstandig leven gaan leiden. Ik doel in de eerste plaats op een bundel met opstellen met de titel 'Übersetzen von Rechtstexten. Fachkommunikation im Spannungsfeld zwischen Rechtsordnung und Sprache', die onder de redactie van Peter Sandrini van de universiteit Innsbruck zal verschijnen bij Gunter Narr Verlag in Tübingen. Een

* Hoogleraar internationaal privaatrecht, Universiteit Maastricht. Auteur van het preadvies 'Het vertalen van juridische informatie', 1996.

1 Walter E. Weisflog, *Rechtsvergleichung und juristische Übersetzung, Eine interdisziplinäre Studie*, Schulthess Polygraphischer Verlag, Zürich 1996.

2 Susan Sarcevic, *New approach to legal translation*, Kluwer Law International, Den Haag etc. 1997.

tweede bundel met opstellen over 'Recht und Übersetzen' verschijnt onder redactie van Reiner Schulze uit Münster en de auteur van deze bijdrage bij Nomos in Baden-Baden. Beide werken zullen naar alle waarschijnlijkheid rond de jaarwisseling 1998/1999 verschijnen. Aardig is, dat het zwaartepunt van de bijdragen in de bundel van Sandrini ligt bij vertaalwetenschappelijke perspectieven, terwijl in de laatstvermelde bundel de meeste bijdragen door juristen zijn geschreven. Enkele auteurs figureren in beide bundels, overigens met verschillende bijdragen.

Het ligt voorts in de bedoeling, dat nog dit millennium bij Intersentia (Antwerpen) een Nederlandstalige bundel met de titel 'Vertalen en Juristen' verschijnt. De geplande bundel is min of meer een opvolger van de in 1987 en 1993 bij Kluwer, Deventer verschenen bundels Recht en Vertalen I en II.

Met het theoretiseren over de problematiek van juridische vertalingen gaat het dus goed. Hetzelfde gaat op voor het uitwisselen van informatie over diverse concrete vertaalprojecten.

3 In het preadvies werd de wenselijkheid van het inventariseren van de juridische terminologie per rechtssysteem bepleit. Vermeld dient daarom te worden, dat in Zuid Tirol een uitvoerige Databank is opgezet over de Duitstalige terminologie ten behoeve van het Italiaanse rechtssysteem. De opzet van deze databank en de achtergronden ervan zijn beschreven in een uitvoerige bijdrage 'Zur Terminologiearbeit im Bereich "Sprache und recht": Methode und Stand der Arbeiten' van de hand van Felix Mayer in het tijdschrift *Academia* 1998, Nr. 14, 6-9.

De in het preadvies³ vermelde poging om te komen tot een inventarisatie van de rechtstaal van het Nederlandse rechtssysteem schiet slechts schoorvoetend op. Weliswaar heeft een zware interdisciplinaire commissie van de Katholieke Universiteit Tilburg zich thans achter het plan geschaard en is op pad om financiering voor het geplande project te zoeken, maar tot op heden zijn nog geen substantiële sommen aan subsidies toegezegd. Mede vanwege het feit, dat het project op het grensgebied van twee disciplines ligt, de rechtswetenschap en de taalwetenschap, blijkt het werven van fondsen niet eenvoudig te zijn. Vele instanties hebben de neiging van de wal naar het schip en omgekeerd te verwijzen. Een dergelijke kortzichtigheid is jammergenoeg in een tijd van bezuinigingen niet zeldzaam. Het is waarschijnlijk zaak, dat vooral vanuit het perspectief van het belang voor rechtsvergelijking nog diverse keren wordt onderstreept, dat het project aan de basis ligt van een infrastructuur waarop adequate tweetalige juridische woordenboeken kunnen voortbouwen.

3 Preadvies, 51-55.

4 Met die tweetalige juridische woordenboeken gaat het trouwens slecht. In het preadvies werd aandacht besteed aan de kwaliteit van twee- of meertalige juridische woordenboeken, waar het Nederlands als brontaal of doeltaal is.⁴ De resultaten van het met betrekking tot die woordenboeken gedane onderzoek stemmen niet vrolijk. Die stemming verandert niet, indien men in het buitenland wat ruimer gaat kijken en alle twee- of meertalige juridische woordenboeken, waar bron- of doeltaal de rechtstaal van een Lid Staat van de Europese Unie is, in de beschouwingen betreft. Een verslag van een dergelijke vergelijkende exercitie door Coen van Laer en de auteur van deze bijdrage zal vermoedelijk verschijnen in de boven reeds aangekondigde bundel 'Vertalen en Juristen'. Ook buitenlandse twee- of meertalige juridische woordenboeken zijn in de regel beneden elk wetenschappelijk niveau. De permanente herhaling van een niet-vrolijk stemmend plaatje geeft aanleiding tot depressieve gevoelens bij diegenen, die daartoe aanleg hebben. Men kan die depressieven eigenlijk geen ongelijk geven. Slechts onverbeterlijke idealisten (alias dromers) zullen verwachten, dat in de naaste toekomst verandering optreedt. De sleutel tot die verandering is geld. Slechts als gezaghebbende instanties bereid zijn betere woordenboeken en de daarvoor noodzakelijke infrastructuur (zie supra: inventarisatie van juridische terminologie per rechtstaal) te financieren, is het denkbaar, dat een structurele verbetering van vertaalsuggesties biedende juridische woordenboeken wordt gerealiseerd. Teneinde dat te bewerkstelligen, moeten ondermeer rechtsvergelijkers nog veel missiewerk verrichten. Mogen velen zich daartoe geroepen voelen, en moge hun werk vruchten dragen.

4 Preadvies, 46-51.